

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 138/07-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. augusta 2007 predbežne prerokoval sťažnosť J. Ž., M., zastúpeného advokátom JUDr. I. M., Ž., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozsudkom Okresného súdu Martin č. k. 19 C 201/04-132 z 12. mája 2005 a postupom a rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 6 Co 388/05 z 15. februára 2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. Ž. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. júla 2006 doručená a 2. januára 2007 doplnená sťažnosť J. Ž., M. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods.1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a rozsudkom Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) č. k. 19 C 201/04-132 z 12. mája 2005 a postupom a rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Co 388/05 z 15. februára 2006. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 26. júla 2006.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol od roku 1982 príslušníkom Policajného zboru Slovenskej republiky. Uznesením vyšetrovateľa z 20. decembra 1996 bolo proti nemu začaté trestné stíhanie a vznesené obvinenie pre trestný čin nedovoleného ozbrojovania podľa § 185 ods. 2 a 3 Trestného zákona. Rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 T 21/97 z 10. mája 2001 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 To 47/2001 z 30. januára 2002 bol spod obžaloby v plnom rozsahu oslobodený. Minister vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „minister“) personálnym rozkazom č. 22 z 3. februára 1997 prepustil sťažovateľa zo služobného pomeru pre porušenie služobnej povinnosti zvlášť hrubým spôsobom, ku ktorej malo dôjsť tým, že sa sťažovateľ mal zúčastniť na nedovolenej držbe a manipulácii s neoprávnene držanou výbušninou. Ide o konanie, ktoré je totožné s konaním uvedeným v uznesení vyšetrovateľa o vznesení obvinenia pre trestný čin nedovoleného ozbrojovania. Sťažovateľ podal proti personálnemu rozkazu ministra rozklad, ktorý však minister rozhodnutím sp. zn. PK-20/1997 zo 7. apríla 1997 zamietol. Sťažovateľ potom podal najvyššiemu súdu žalobu o preskúmanie rozhodnutia ministra, avšak uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sž 81/2000 z 19. júla 2000 bolo konanie zastavené.

Keďže nezákonným prepustením sťažovateľa zo služobného pomeru došlo zásadným spôsobom k jeho poškodeniu v pracovnom, ako aj spoločenskom a rodinnom živote, pričom došlo aj k viacnásobnej medializácii jeho prípadu, sťažovateľ podal okresnému súdu 8. júna 2004 žalobu o ochranu osobnosti. Rozsudkom okresného súdu č. k. 19 C 201/04-132 z 12. mája 2005 bola žaloba zamietnutá. Na základe odvolania sťažovateľa bol rozsudok okresného súdu potvrdený rozsudkom krajského súdu sp. zn. 6 Co 388/2005 z 15. februára 2006, ktorý bol sťažovateľovi doručený 29. mája 2006. Podľa názoru sťažovateľa rozsudkami okresného súdu a krajského súdu došlo k porušeniu označených základných práv podľa ústavy a práva podľa dohovoru. Navyše krajský súd tým, že mu napadnutý rozsudok doručoval po viac ako troch mesiacoch, konal v rozpore s ustanovením § 158 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku. Prepustenie sťažovateľa zo služobného pomeru bolo v rozpore so zákonom, lebo sťažovateľ sa v skutočnosti nedopustil skutku, ktorý bol uvedený v personálnom rozkaze ministra. Je to zrejmé z oslobodzujúceho rozsudku trestného súdu, podľa ktorého sa nepreukázalo, že by sa skutku dopustil. Pokiaľ bol napriek

tomu zo služobného pomeru prepustený, došlo k porušeniu princípu prezumpcie nevinu podľa čl. 50 ods. 2 ústavy. Dôvodom zamietnutia žaloby o ochranu osobnosti bolo, že nároky sťažovateľa uvedené v žalobnom petite záviseli od posúdenia otázky zákonnosti jeho prepustenia zo služobného pomeru, pričom všeobecné sudy nepovažovali prepustenie za nezákonné, pretože s poukazom na ustanovenie § 135 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku vychádzali z právoplatného rozhodnutia, teda právoplatného personálneho rozkazu ministra. Otázku zákonnosti prepustenia sťažovateľa teda riešili ako otázku prejudiciálnu, pričom vzhľadom na existenciu právoplatného personálneho rozkazu nebolo už možné vyhodnotiť prepustenie sťažovateľa zo služobného pomeru ako nezákonné. Podľa právneho názoru sťažovateľa všeobecné sudy správne posúdili, že ako predbežnú otázku bolo potrebné riešiť otázku zákonnosti alebo nezákonnosti jeho prepustenia zo služobného pomeru. Sťažovateľ však za nesprávny považuje postup, keď sa pri vyhodnocovaní tejto otázky vychádzalo iba z právoplatného rozkazu ministra, a tým sa otázka považovala za vyriešenú. Súčasne sa totiž malo vychádzať aj z právoplatného oslobodzujúceho posudku trestného súdu a obe právoplatné rozhodnutia sa mali posudzovať vo vzájomnej súvislosti. Je totiž zrejmé, že vzhľadom na zmysel a účel trestného konania bolo možné otázku zákonnosti prepustenia sťažovateľa posúdiť až po právoplatnom skončení trestného konania, lebo až na základe konečného rozhodnutia sa dalo konštatovať, či sa sťažovateľ dopustil konania, ktoré bolo dôvodom jeho prepustenia. Personálny rozkaz, z ktorého všeobecné sudy vychádzali, bolo nevyhnutné skúmať vo svetle neskoršieho oslobodzujúceho rozsudku trestného súdu. Preto pokiaľ sa pri riešení predbežnej otázky vychádzalo iba z právoplatného personálneho rozkazu, došlo k zásahu do označených základných práv.

Sťažovateľ žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 19 C 201/04 a krajským súdom pod sp. zn. 6 Co 388/05 s tým, aby boli rozsudky okresného súdu č. k. 19 C 201/04-132 z 12. mája 2005 a krajského súdu sp. zn. 6 Co 388/05 z 15. februára 2005 zrušené. Napokon požaduje priznanie náhrady trov právneho zastúpenia advokátom v sume 5 788 Sk.

2. Zo žaloby sťažovateľa o ochranu osobnosti zo 4. júna 2004 proti Slovenskej republike, Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný“) vyplýva, že sťažovateľ sa domáhal vydania rozsudku, ktorým by bol žalovaný zaviazaný *«v lehote 15 dní od právoplatnosti tohto rozsudku požiadať denník (...) a týždenník (...), formou platenej inzercie o uverejnenie ospravedlňujúceho listu s nasledovným textom: „Slovenská republika, zastúpená Ministerstvom vnútra SR sa ospravedlňuje J. Ž. za neodôvodnené zasiahnutie do jeho osobnostných práv nezákonným prepustením z Policajného zboru SR na základe Personálneho rozkazu č. 22 zo dňa 03. 02. 1997, v ktorého odôvodnení bolo nepravdivo uvedené, že sa J. Ž. zúčastnil na obchodovaní so Semtexom, čím úmyselne zvlášť hrubým spôsobom porušil služobnú prisahu a jeho ponechanie v služobnom pomere by bolo na ujmu dôležitých záujmov služby. Takýmto konaním došlo k zásadnému poškodeniu jeho cti a osobnej dôstojnosti v očiach verejnosti.“»*.

3. Z rozsudku krajského súdu sp. zn. 6 Co 388/2005 z 15. februára 2006 vyplýva, že bol ním potvrdený rozsudok okresného súdu č. k. 19 C 201/04-132 z 12. mája 2005. Uvedený rozsudok krajského súdu bol právnomu zástupcovi sťažovateľa doručený 29. mája 2006. Podľa názoru krajského súdu okresný súd riadne zistil skutkový stav a dospel k správnomu právnomu záveru, že nárok sťažovateľa podľa § 11 Občianskeho zákonníka o povinnosti žalovaného ospravedlniť sa za neodôvodnený zásah do osobnostných práv sťažovateľa nezákonným prepustením zo služobného pomeru na základe personálneho rozkazu č. 22 z 3. februára 1997 nie je dôvodný. Krajský súd zhodne s okresným súdom zistil, že sťažovateľ bol prepustený zo služobného pomeru, lebo sa zúčastnil nedovolennej manipulácie s vysoko účinnou výbušninou semtex v úmysle túto nedovolenne predať vo väčšom množstve nepovolaným osobám. Rozklad podaný sťažovateľom bol zamietnutý, a preto sa jeho služobný pomer skončil 4. februára 1997. Sťažovateľ žalobou z 27. apríla 2000 požiadal najvyšší súd o preskúmanie právoplatného personálneho rozkazu. Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 SŽ 81/00 z 19. júla 2000 vyplýva, že konanie bolo zastavené. Dôvodom zastavenia konania o preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu bola skutočnosť, že sťažovateľ napriek výzve na doplnenie podania a poučení o možných následkoch podanie nedoplnil, a preto najvyšší súd konanie zastavil. Zároveň v odôvodnení uznesenia najvyšší súd uviedol, že zastavenie konania je dôvodné aj so zreteľom na to, že

žaloba sťažovateľa bola podaná oneskorene, teda po uplynutí zákonnej lehoty podľa § 250b Občianskeho súdneho poriadku. Krajský súd sa stotožnil s názorom okresného súdu, že vyriešenie otázky, či bol sťažovateľ prepustený zo služobného pomeru dôvodne, bolo potrebné považovať za otázku prejudiciálnu v zmysle § 135 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. Vychádzajúc zo skutočnosti, že personálny rozkaz ministra je právoplatný, nebolo už možné vyhodnotiť ho ako nezákonný, a to aj napriek tomu, že skutkové okolnosti, ktoré boli dôvodom prepustenia sťažovateľa zo služobného pomeru, sú v podstate zhodné s tými skutkovými okolnosťami, pre ktoré sa proti nemu viedlo trestné konanie, v ktorom bol spod obžaloby právoplatne oslobodený, keďže nebolo zistené, že by spáchal inkriminovaný skutok. Vychádzajúc z predmetu konania, ktorý sťažovateľ vyjadril v žalobe tak, že malo dôjsť k jeho nezákonnému prepusteniu zo služobného pomeru na základe právoplatného personálneho rozkazu, nebolo možné považovať žalobu za dôvodnú, keďže prepustenie sťažovateľa zo služobného pomeru bolo vykonané v súlade so zákonom, pričom dôvodnosť skutkových okolností a právneho posúdenia prepustenia nebol okresný súd v konaní na ochranu osobností povinný už preskúmať, bol povinný vychádzať z právoplatného personálneho rozkazu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v zásade každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd

právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (mutatis mutandis I. ÚS 12/01, I. ÚS 124/03).

Na prerokovanie a rozhodnutie tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému okresným súdom pod sp. zn. 19 C 201/04, nie je daná právomoc ústavného súdu. Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda iba vtedy, ak o ochrane týchto základných práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. V danom prípade proti rozsudku okresného súdu bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť súdnu ochranu označeným základným právam mal predovšetkým krajský súd ako súd odvolací. Tým je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu.

Odlišná je situácia vo vzťahu k tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti postupu a rozhodnutiu krajského súdu pod sp. zn. 6 Co 388/05. Túto časť sťažnosti považuje ústavný súd za zjavne neopodstatnenú.

Z právoplatných rozsudkov všeobecných súdov vyplýva, že žalobu sťažovateľa o ochranu osobnosti zamietli bez toho, aby meritórne preskúmali jeho podstatné tvrdenia, podľa ktorých bolo jeho prepustenie zo služobného pomeru právoplatným personálnym rozkazom nezákonné a skutkové dôvody prepustenia uvedené v personálnom rozkaze nepravdivé v tom zmysle, že sťažovateľ sa týchto skutkov nedopustil. Z takéhoto prístupu všeobecných súdov vyvodzuje sťažovateľ porušenie označených základných práv podľa ústavy a práva podľa dohovoru.

Všeobecné súdy sťažovateľove zásadné žalobné tvrdenia naozaj neskúmali meritórne. Boli totiž toho názoru, že nemajú právo tak urobiť. Vychádzali pritom z ustanovenia § 135 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého otázky, o ktorých patrí rozhodnúť inému orgánu, môže súd posúdiť sám, ak však bolo o takejto otázke vydané príslušným orgánom rozhodnutie, súd z neho vychádza. Všeobecné súdy sa preto cítili právoplatným personálnym rozkazom viazané a nepovažovali za možné vysloviť (v súlade so žalobnou požiadavkou vyjadrenou v petite žaloby), že došlo k neodôvodnenému zásahu do osobnostných práv sťažovateľa „*nezákonným prepustením z Policajného zboru SR na základe personálneho rozkazu č. 22 zo dňa 03. 02. 1997 (...)*“.

Podľa názoru ústavného súdu nie je možné právny názor krajského súdu považovať za arbitrárny a jeho rozsudok za zjavne neodôvodnený, a preto niet dôvodu, aby ústavný súd do právoplatného rozsudku zasiahol.

Na doplnenie odôvodnenia rozsudku krajského súdu považuje ústavný súd za potrebné poukázať na to, že žalobný petit, ktorý v žalobe o ochranu osobnosti sťažovateľ uplatnil, treba v tej jeho časti, v ktorej je vymedzený text požadovaného ospravedlňujúceho listu, považovať za žalobu, ktorou sa sťažovateľ domáha toho, aby žalovaný prejavil vôľu. Ide o osobitný prípad žaloby o plnenie podľa § 80 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku. V tomto prípade právoplatný rozsudok ukladajúci vyhlásenie vôle toto vyhlásenie nahrádza (§ 161 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku).

Podľa ustálenej judikatúry všeobecných súdov o žalobe požadujúcej uloženie povinnosti prejavit' vôľu určitého obsahu uvedeného v žalobe môže súd rozhodnúť len tak, že žalobe vyhovie v celom rozsahu alebo ju v celom rozsahu zamietne. Nemôže teda sám požadovaný obsah prejavu vôle (jeho znenie) modifikovať.

Vzhľadom na uvedené úvahy nezostalo krajskému súdu iné, ako potvrdiť rozsudok okresného súdu, ktorým bola žaloba sťažovateľa zamietnutá. Sťažovateľ totiž v texte požadovaného ospravedlnenia výslovne žiadal deklarovať nezákonnosť jeho prepustenia zo služobného pomeru na základe právoplatného personálneho rozkazu. Keďže tento personálny rozkaz nebol v predpísanom konaní zrušený (žaloba sťažovateľa o jeho

preskúmanie bola podaná po zákonnej lehote a napriek poučeniu okresného súdu nemala potrebné náležitosti), krajský súd bol povinný z jeho výroku vychádzať. Na tomto závere nič nemení skutočnosť, že v ďalšej časti požadovaného textu ospravedlnenia sa uvádzalo, že odôvodnenie prepustenia zo služobného pomeru spočívajúce v účasti na obchodovaní so semtexom bolo nepravdivé. Krajský súd totiž nemohol oddeliť tú časť požadovaného textu ospravedlnenia, vo vzťahu proti ktorej bol povinný vychádzať z právoplatného personálneho rozkazu, od tej časti požadovaného textu ospravedlnenia, v ktorej z právoplatného personálneho rozkazu (jeho výroku) nebol povinný vychádzať.

Pokiaľ ide o namietaný zbytočný priesťah v konaní pred krajským súdom, ku ktorému malo dôjsť tým, že napadnutý rozsudok krajského súdu bol písomne vyhotovený a doručený sťažovateľovi (jeho právnomu zástupcovi) až po troch mesiacoch, ústavný súd pripomína, že z jeho judikatúry vyplýva, že nie každý zistený priesťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 57/01, I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02). Pojem „zbytočné priesťahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými priesťahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné priesťahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach judikoval, že ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 42/01). Postup okresného súdu v danej veci sa v napadnutom konaní zjavne nevyznačuje takými významnými priesťahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné priesťahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy. Nehovoriac už o tom, že sťažovateľ, ktorý je pred ústavným súdom kvalifikovane právne zastúpený, do sťažnostného návrhu (petitu) ani neuviedol čl. 48 ods. 2 ústavy.

S ohľadom na uvedené skutočnosti a v súlade so svojou doterajšou rozhodovacou činnosťou preto neprichádza do úvahy, aby ústavný súd mohol postup okresného súdu v označenom konaní po prípadnom prijatí návrhu (sťažnosti) na ďalšie konanie kvalifikovať ako porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, preto

ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde v tejto časti rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. augusta 2007